

zák. č. 3/18 Sb.), a proto nemohl také konfliktní senát podle § 6 téhož zákona o konfliktu takovém rozhodnouti a snad ve formě rozsudku vysloviti, že pro věc, o niž tu jde, jsou příslušné úřady školské, nýbrž musil návrh zamítnouti jako nepřipustný.

V. Rozhodovati o sporu, jenž vzešel mezi státem a bývalým vlastníkem zabrané a převzaté půdy tím, že Státní pozemkový úřad jménem státu odepřel vlastníku v hotovosti vyplatiti náhradu vypadající na vlastníka podle § 59 náhr. zák. — náleží do příslušnosti řádných soudů.

(Rozhodnutí senátu pro řešení kompetenčních konfliktů ze dne 7. prosince 1931, č. j. 758/31.)

Dne 15. února 1923 uzavřel Hanuš C. se Státním pozemkovým úřadem v Praze písemnou dohodu o ceně za svůj zabraný velkostatek. Podle dohody činila přejímací cena 850.000 Kč a měla býti ve smyslu § 47 a násl. náhradového zákona soudem rozvržena; o splatnosti částky přejímací ceny, kterou uzná soud za pohledávku majitele velkostatku za státem, bylo v dohodě uvedeno, že částka 500.000 Kč je splatná v hotovosti v 21 dnech po právoplatnosti rozvrhového usnesení, a že zbytek bude zajištěn v náhradové knize a splatný v dílčích částkách podle postupu přidělu a podle hotovostí, jež budou za přiděly strženy od přidělců. V náhradové knize byla po provedení soudního rozvrhu přejímací ceny zapsána náhradová pohledávka majitele velkostatku 350.000 Kč. Podáním ze dne 23. února 1929 žádali dědicové mezi tím zemřelého majitele velkostatku u Státního pozemkového úřadu, aby jim byla podle dohody vyplacena v hotovosti částka 350.000 Kč, ježto velkostatek byl již přidělen a ceny od přidělců zaplacený. Výměrem ze dne 10. června 1929 zamítl Státní pozemkový úřad tuto žádost jako předčasnou. Do tohoto výměru podali dědicové majitele velkostatku stížnost k nejvyššímu správnímu soudu, který ji usnesením ze dne 12. září 1929 odmítl podle § 2 zákona o správním soudu jako nepřipustnou, z těchto důvodů: Státní pozemkový úřad nevystupuje v řízení o určení, rozvrhu a vyplatě náhrady za převzatý majetek jako judikující úřad správní, nýbrž jen jménem státu jako strany, již náleží náhradu za převzatý majetek vyšetřiti a po jejím právoplatném určení způsobem v §§ 59 a 60 náhr. zák. jako pohledávku bývalého vlastníka proti státu vyplatiti. Výrok Státního pozemkového úřadu, zamítající žádost o vyplacení 350.000 Kč v hotovosti není tedy rozhodnutím (opatřením) úřadu správního, nýbrž jen prohlášením strany, vyplacením přejímací ceny povinné a tudíž podle § 2 zákona o správním soudu před nejvyšším správním soudem neodporovatelný. Po té podali dědicové majitele velkostatku proti československému státu u krajského civilního soudu v Praze žalobu o zaplacení 350.000 Kč. Nejvyšší soud — v pořadu stolic soudních — odmítl usnesením ze dne 4. září 1930, č. j. R I 591/30, čís. sb. 10109, tuto žalobu pro nepříslušnost řádných soudů, v podstatě z těchto důvodů: V daném

případě jde o splacení pohledávky býv. vlastníka zabrané půdy, která pohledávka je zapsána do náhradové knihy. Paragraf 7 zákona ze dne 11. června 1919, čís. 330 sb. z. a n. stanoví výslovně, že pozemkovému úřadu přísluší činiti opatření a rozhodovati ve všech věcech upravených zákonem záborovým aneb zákony, jež budou vydány k jeho provedení a k doplnění, vyjma ony věci, které těmito zákony přikázány budou soudům aneb úřadům jiným. Otázka splacení pohledávky býv. vlastníka, zapsané do náhradové knihy, není nikde přikázána soudům neb jinému úřadu, a spadá tedy nutně do příslušnosti Státního pozemkového úřadu. Poněvadž otázka ta je otázkou práva veřejného, ať už má být řešena podle předpisů zákona (§§ 61—70 náhr. zákona a vlád. nař. o náhradových knihách a bankách ze dne 7. prosince 1923, čís. 360 sb. z. a n.), jež jsou předpisy práva veřejného, aneb podle dohody mezi Státním pozemkovým úřadem a věřitelem, kterážto dohoda jest rovněž dohodou veřejnoprávní, nelze mluvit ani o tom, že Státní pozemkový úřad rozhodoval tu jako úřad o věci soukromoprávní a že tedy po jeho rozhodnutí nastala příslušnost řádných soudů podle § 105 ústavní listiny a zákona ze dne 15. října 1925, čís. 217 sb. z. a n. Věc náleží jen před Státní pozemkový úřad a nejvyšší správní soud. Po té podali dědicové majitele velkostatku u předsedy konfliktního senátu návrh na řešení záporného konfliktu kompetenčního mezi nejvyšším správním soudem a nejvyšším soudem.

Senát pro řešení kompetenčních konfliktů uznal, že příslušny jsou řádné soudy.

D ů v o d y:

I ve stížnosti k nejvyššímu správnímu soudu i v žalobě u řádných soudů uplatňovali dědicové bývalého vlastníka státem zabraného a převzatého majetku pozemkového proti státu nárok, aby jim byla v hotovosti vyplacena část náhrady (přejímací ceny) za státem zabraný a převzatý majetek, která podle soudního rozvrhu přejímací ceny vypadla na bývalého vlastníka tohoto majetku, tedy nárok na vyplacení pohledávky bývalého vlastníka zabraného a převzatého majetku proti státu (§ 59 zák. náhr. ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n.), kteroužto pohledávku odepřel Státní pozemkový úřad v hotovosti vyplatiti. Zákon náhradový ze dne 8. dubna 1920, čís. 329 sb. z. a n., novelisovaný zákonem ze dne 13. června 1922, čís. 220 sb. z. a n. upravuje v části III. b) a v části IV. materielně i formelněprávní otázky, týkající se náhrady za státem zabraný a převzatý majetek pozemkový. V daném případě přicházejí v úvahu tato ustanovení uvedených částí cit. zákona: Náhradu (přejímací cenu) za převzatý majetek pozemkový vyšetří Státní pozemkový úřad podle určitých pravidel (§§ 41 až 43). Týž úřad určí výši této náhrady a vyrozumí o určené výši prostřednictvím řádného soudu vlastníka převzatých nemovitostí a knihovní věřitele a oprávněnce (§ 44 odst. 1). Do výroku (»rozhodnutí«) Státního pozemkového úřadu o výši

náhrady jest přípustná stížnost k řádnému soudu (§ 46). Náhrada může býti sjednána také dohodou mezi Státním pozemkovým úřadem a vlastníkem (§ 44 odst. 2). Řádný soud rozvrhne k návrhu Státního pozemkového úřadu přejímací cenu v řízení nesporném, stanoví náhradu za knihovně zajištěné služebnosti, výměnek a jiná věcná břemena a určí, jakou částkou mají na náhradě participovati oprávněnci ze smluv služebních, zaopatřovacích, pachtovních a nájemních a jakou subjekty oprávněné vybíratí veřejné daně a dávky, a jaká částka má připadnouti vlastníku (§§ 47 až 52, § 59). Po právoplatnosti soudního rozvrhového usnesení jest Státní pozemkový úřad povinen postarati se o vyplacení, resp. o zajištění určitých pohledávek v rozvrhovém usnesení k placení přikázaných (§ 60). Částku vypadající z náhrady na vlastníka může Státní pozemkový úřad vyplatiti vlastníku hotově nebo dáti ji zapsati jako pohledávku do náhradové knihy (§ 61). Náhrada za převzatý majetek, jakmile jest právoplatně určena, tvoří, pokud není vyčerpána při rozvrhu soudními pohledávkami ze zákonného zástavního práva, knihovních věřitelů a oprávněnců a pohledávkami ze zaopatřovacího poměru, pohledávku bývalého vlastníka proti státu (§§ 59 a 61). Z citovaných předpisů náhradového zákona jde zřejmě na jevo, že řízení v nich upravené, jehož předmětem jest určení náhrady za státem zabraný a převzatý majetek, jakož i stanovení, jakým způsobem, komu a kdy má býti náhrada ta vyplacena, jest ve své podstatě likvidační poměrů nastavších provedením záboru a převzetím zabrané půdy, a že Státní pozemkový úřad nevystupuje v tomto řízení jako úřad judikující, nýbrž jen jménem státu jako strany, jejíž povinností jest způsobem v zákoně předepsaným zlikvidovati poměry založené zábořem a převzetím půdy. K těmto povinnostem patří i likvidace pohledávky, která podle § 59 zákona náhradového přísluší bývalému vlastníku zabrané půdy proti státu na náhradu za zabranou a převzatou půdu, kterážto pohledávka je pohledávkou soukromoprávní, jak patrno zejména z toho, že pohledávka ta má povahu odškodnění vlastníka půdy za odnětí vlastnického práva — tedy práva soukromého —, a že výše této pohledávky je formalisována rozvrhovým usnesením řádného soudu. Že Státní pozemkový úřad nevystupuje v onom řízení ve funkci úřadu judikujícího, jde zcela nepochybně na jevo zejména také z toho, že náhradový zákon podrobuje výroky Státního pozemkového úřadu o výši náhrady (prejímací ceny) přezkoumání řádných soudů (§ 42 cit. zák.), a že zákon ten do kompetence řádných soudů přikazuje i rozvrh náhrady (§§ 44, 47 až 52 cit. zák.). Státní pozemkový úřad jedná tudíž jen jménem státu jako strany také, pokud jde o otázky, zda, kdy a jakým způsobem má býti bývalému vlastníku zabrané a převzaté půdy vyplacena ona část náhrady za tuto půdu, která po právoplatném určení a po rozvrhu připadá na vlastníka (§§ 59, 60 a 61 cit. zák.). Má tedy i výrok Státního pozemkového úřadu, kterým tento úřad odepřel vyplatiti v hotovosti bývalému vlastníku půdy zmíněnou náhradu, která — jak uvedeno — jest soukromoprávní pohledávkou, povahu pouhého prohlášení, jež Státní pozemkový úřad učinil jménem státu jako strany. Mínění, že Státní po-

zemkový úřad vystupuje i v řízení náhradovém jako úřad judikující, nelze opírat ani o ustanovení odst. I. § 7 zákona ze dne 11. června 1919, čís. 330 sb. z. a n. o pozemkovém úřadu, podle kteréhožto ustanovení přísluší tomuto úřadu činiti opatření a rozhodnutí ve všech věcech upravených zákonem záborovým aneb zákony, jež budou vydány k jeho provedení a doplnění, mimo ony věci, které těmito zákony přikázány budou soudům nebo úřadům jiným; vždyť citovaným ustanovením odst. I. § 7 zákona čís. 330/1919 nebyl ještě nikterak veškerým úkonům Státního pozemkového úřadu ve věcech pozemkové reformy vtisknut ráz aktů úřadu judikujícího, tedy ráz rozhodnutí nebo opatření v technickém slova smyslu; otázku, zda Státní pozemkový úřad v té které věci spadající do oboru pozemkové reformy vskutku vystupuje jako úřad judikující a zda ten který jeho úkon jeví se vskutku jako opatření neb rozhodnutí v technickém slova smyslu, nelze vůbec posuzovati podle odst. I. § 7 zákona čís. 330/1919, nýbrž podle vlastní povahy toho kterého úkonu (srovnej: rozsudek konfliktního senátu ze dne 5. června 1931, čís. 714/31) (shora pod I.).

Z hořejších úvah plyne, že rozhodovati o sporu, který — jak jest tomu i v daném případě — vzešel mezi státem a bývalým vlastníkem zabrané a převzaté půdy tím, že Státní pozemkový úřad jménem státu jako strany odepřel vlastníku v hotovosti vyplatiti náhradu vypadající na vlastníka podle § 59 zákona náhradového — tedy vyplatiti pohledávku soukromoprávní — náleží podle § 1 j. n. do příslušnosti řádných soudů.

VI. O kladný kompetenční konflikt mezi správními úřady a řádnými soudy (ve smyslu § 4 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n.) jde jen, osobují-li si i soudy i správní úřady rozhodovati o téže věci autoritativně, nikoliv však řeší-li jeden z těchto orgánů tutéž otázku autoritativně, druhý jen prejudiciálně.

Presidia soudů řeší otázku, zda má strana podle jazykového zákona právní nárok na použití menšinového jazyka ohledně opravného prostředku ve sporu před civilním soudem, autoritativně, kdežto řádné soudy, odmítajíce opravný prostředek, podaný v menšinovém jazyku, z důvodu, že nejsou u podatele splněny podmínky pro použití jiného jazyka než státního, řeší jazykovou otázku jen jako otázku prejudiciální. Tutéž povahu má i napotomní výrok soudu, že byl opravný prostředek již vyřízen jeho odmítnutím.

(Rozhodnutí senátu pro řešení kompetenčních konfliktů ze dne 7. prosince 1931, č. j. 766/31.)

V exekuční věci vedené u okresního soudu ve Vrchlabí podala vymáhající věřitelka Z. ve Vídni do usnesení exekuci povolujícího ze dne 29. srpna 1930 E. 896 (1)/30 rekurs do výroku o útratách v německém jazyku. Tento rekurs byl usnesením krajského soudu v Jičíně ze dne 18. listopadu 1930, R III 262/30—4 odmítnut, poněvadž rekurentka jako